

Laals med den Tanke, at vi dermed have udrettet Noget, der i og for sig har virkelig Betydning for det omtalte Formaalets Fremme. Dette er selvfølgelig ogsaa min Betragtning; thi ihvorvel jeg naturligvis indser fuldtud, at Lovforslaget kan have sine gavnlige Følger for Byernes Vedkommende, kan det dog ogsaa have sine Mangler. Jeg er bleven ledet af den gode Aand, jeg allerede har omtalt, til at begjære Ordet, naaenlig fordi jeg ønskede nærmere at udtale nogle Betragtninger over de Punkter, jeg har tilladt mig at opstille i Betænkningen. Ganske vist skal jeg naturligvis ikke komme ind paa en grundig og mere indgaaende Begrundelse af disse Punkter, da de ikke foreligger til Afstemning; men overfor den velvillige Modtagelse og Paaskjønnelse, som mine Udtalelser have fundet hos det 4de (Fischer) og det 12te (Rosenvorn) kongevalgte Medlem, tør jeg nære den Tro, at Hinget vil velvillig skjænte mig sin Opmærksomhed nogle Diebliske. Naar jeg ikke har fundet mig foranlediget til at opstille bestemte Punkter til Afstemning, er det, som jeg ogsaa har berørt i Betænkningen, væsentlig af den Grund, at jeg ikke troede, at Dieblisset endnu var kommet til, at en saadan mere gennemgribende Foranstaltning kunde gennemføres i begge Thing, dels ogsaa fordi jeg sølte, at man i denne Sag maatte gaa meget varsomt frem. Satsfald har jeg for mit personlige Vedkommende en særlig Forpligtelse til ikke at søge at faae Noget ført frem, der kunde lægge dette lille Lovforslag Hindringer veien paa dets senere Gang, saa meget mere, som jeg uhyre nødig vilde have, at dette Thing skulde opfatte den Bevægelse, som er tilstede rundt omkring i vort lille Land, som om den af en — lad mig sige — utidig Tver vilde søge ad Lovgivningsveien at faae Bestemmelser truffet til Støtte for sig. Det er jo overordentlig vanskeligt at begrænse sig, naar man elsker en Sag og betragter den som en stor Sag, en Folkesag, der vil være istand til at løfte Befolkningen betydelig i moralsk Henseende; men jeg har troet, haade for Sagens Skyld og ogsaa for dette Lovforslags videre Fremme, ikke at burde opstille noget bestemt Forslag. De antydede Punkter, som jeg tillod mig at nævne, vil jeg gjerne i al Korthed begrunde, fordi jeg haaber, at ogsaa andre Medlemmer i en nær Fremtid vilde optage dem. Man kunde vel nærmest sige om disse Punkter, som jeg har antydet, at de mere passende hvert især kunde være Gjenstand for særlige Lovforslag. Det første Punkt, som jeg allerede tillod mig at omtale ved Sagens 1ste Behandling, gaar ud paa, at det ved Lov bliver bestemt, at det overlades til Kommunerne at fastsætte Bestemmelser om, hvorvidt de finde det heldigt, at der bliver tilladt Udsjænkning af spiritusøse Drikke eller ikke, og hvis saa et Flertal

efter de bestemte Regler var imod det, skulde det standses, eller der skulde ialtfald ikke kunne gives nye Bevillinger. Jeg var ikke dengang klar over, hvorledes en saadan Tanke kunde realiseres, thi vi maatte og maa jo være reiserdige ligeoverfor de dog endnu bestaaende Næringer, hvor meget vi end kunne være imod dem. Det er klart, at de ere komne tilveie i Genhold til de bestaaende Love, og naar det saa gik op for Kommunerne, at de vare til Stade, maatte vi jo dog være reiserdige overfor dem. Jeg har tænkt, saa godt jeg kunde, over denne Sag og har spurgt mig selv, for at blive klar derover: Hvorledes handle Stat og Kommune, naar de ville søge at fremme en for det Almene gavnlig Sag? Stimpelthen ved at expropriere den paagjældende Eiendom eller Bygning, eller haad det nu er, som træder hindrende veien for den gode Sags Gjennemførelse! Jeg fandt, at der i denne Tanke var Noget, der kunde bruges ved en saadan Leilighed. Jeg har senere hørt den Fornøielse, at Medlemmer af det Udvalg, som jeg har den Ære at sidde i, have bestrykt mig i denne Tanke, ligesom jeg ogsaa har Erfaring for, at man andre Steder, jeg vil ikke sige fuldt ud, men dog tilbøls, samstemmer deri. Den samme Tanke har jo ogsaa gjort sig gjældende i Norge, hvor man ved en Afford har søgt at afsjæbe Føll disse Næringer, hvor de have været skadelige og ubensigtsmæssige. Da jeg altsaa kom til at se klart paa den Tanke, at Kommunerne kunde expropriere disse bestaaende Næringer, fandt jeg ogsaa, at det var meget naturligt. Vel kunde det siges, at det for enkelte Kommuner kunde være meget betydelige Beløb, som det kom til at dreie sig om, og at saadanne Godtgjælfessummer kunde blive overordentlig store, men de Herrer maa undskyldes, at naar jeg ser paa de skadelige Følger af spiritusøse Drikke, kan jeg ikke indse rettere, end at Stat, Kommune og Føll i det Hele taget dog vilde være overordentlig godt tjente dermed, om man endogsaa undertiden kom til at betale meget betydelige Expropriationsudgifter. Dertil kommer endvidere, at mange af dem, der nu have Beskæftigelse med Forhandlingen og Tilværelsen af spiritusøse Drikke, vilde være meget taknemmelige for denne Bestemmelse; der er vist mange af dem, som gjerne ville bort fra en saadan Levevei. Naar der nu spørges, paa hvilken Maade og efter hvilke Regler en saadan Foranstaltning skal gennemføres, saa skal jeg, skjøndt det ganske vist ikke ligger for, antyde, hvad min Mening har været. For at Lovgivningsmagten ikke skulde frygte for, at man skulde gaa for haardt frem i den Henseende, vil jeg meget godt kunne gaa med til den Tanke, at Kommunerne skulde tage deres Part i disse Godtgjælfelser, med andre Ord, at Kommunen skulde udbetale den ene Del og Stats-